

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnishivo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, prilike. — Naročina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Stev. 29. LJUBLJANA, četrtek 1. novembra 1923. Lele I.

Kmetje in delavci v najbližji zgodovinski perijodi.

V Sovjetski Rusiji, v zvezi sovjetskih republik se glasi stalno parola vseh parol: strnenje (smička) delavskega razreda in kmetov. V Bolgariji vodi blok delavcev in kmetov junaški boj proti Cankovi vladi. V Nemčiji nastajajo kmetске zveze, ki korakajo ramo ob rami z delavskim razredom. V združenih ameriških državah je blok delavcev in farmerjev istolako realno dejstvo političnega življenja. Na Japonskem vodijo delavci gibanje malih kmetov. Končno se nahaja celokupno delavstvo industrijskega zapada v zvezi s kmetiskim vzhodom.

Izplača se premišljati o teh dejstvih. Njihov pomen je tako velik, da je nedopustno preiti mimo tega.

Da tvorita delavski razred in kmetje dva posebna razreda, o tem ni nobenega dvoma. V gotovih zgodovinskih perijodah so se nahajali kmetje često na strani buržuazije in često so potepali škornji vaških sužnjev glave mestnih proletarcev. Kljub temu gredo danes kmetje (tu pusiimo za enkrat na strani praktično važno vprašanje o različnih plasleh med kmeti samimi), torej vsaj en del kmetov skupaj s proletarijatom.

Predvsem si moramo preočiti eno zgodovinsko analogijo (podobnost). Industrijska buržuazija in veleposestniki sta tudi dva posebna razreda. Veleposestniki so kategorija starega fevdalnega sveta, zastopniki tega sveta, socialna »špica« njegove civilizacije. Industrijski buržuaj je nosilec kapitalistične družbe, njen vladar vodja in glava. Bil je čas, ko je industrijska buržuazija dvignila zastavo upora proti veleposestnikom in potom kmetov zanelila

požar v dvorih veleposestnikov (Francija). Boj med tory in whigi v Angliji je šolski primer razrednega boja med veleposestniki in buržuazijo. In vendar je danes — v drugih zgodovinskih odnošnjah — blok kapitalistov in veleposestnikov — realno dejstvo. Vodilna vloga pripada kapitalistom. Oni imajo državni aparat v svojih rokah. In veleposestniki podpirajo svoje zaveznike, stojijo za njimi, tvorijo njihovo oporo. Čim dalje koraka kapitalistični razvoj, tem bolj se prilagaja fevdalni veleposestnik kapitalistu, tem bolj se »kapitalizira« veleposestnik, tem hitreje se izpreminja gospodarstvo veleposestnika na razvojnem potu v kapitalistično gospodarstvo.

Danes postaja kapitalistično vodstvo človeške družbe nemogoče. Ta resnica si dela pot skozi vojne, gospodarske razpadne pojave, revolucije. In v isti meri, kakor prehaja vodstvo družbe v roke proletarijata, nastaja in se utrjuje blok obeh delovnih razredov, proletarcev in kmetov.

Kmet vedno bolj podpira svojega zaveznika in tvori zanj široko oporo. Čim hitreje pride gospodarsko življenje na normalnost, tem hitreje se bo kmet prilagodil proletarcu. Z drugimi besedami: Če motrimo prehodno perijodo od kapitalizma do politične zmage proletarijata, lahko rečemo, da bo stopil na mesto bloka veleposestnikov in buržuazije blok delavcev in kmetov.

Tako bo pretekla dolga zgodovinska perijoda v znamenju srpa in kladiva. Blok delavcev in kmetov bo postal v najbližjem času odločilni faktor v svetovni zgodovini.

za enakopravnost SHS in nacionalnih manjšin na podlagi federacije. Delovno ljudstvo Jugoslavije bo doseglo zboljšanje svojega gospodarskega in političnega položaja in izpolnjenje svojih nacionalnih zahtev edino-le s stalnim revolucionarnim bojem polom Nez. Delavske Stranke Jugoslavije. Do-

kler se ne bosia združila delavec in kmet v tej borbi v svoji politični stranki, toliko časa se bo radikalna vlada igrala z interesi jugoslovanskega delovnega ljudstva. Ali enolna fronta delavcev in kmetov, ali enolni bič SHS buržuazije nad delavci in kmeti!

Razvoj nacionalnega vprašanja in NDSJ.

Hrvatski in slovenski narod sta se ves čas pod Avstro-Ogrsko razvijala v smeri ustanovitve svobodnih republik, ki bi bile makar spojene z Avstrijo na federativni podlagi. Ko se je govorilo o združenju vseh Jugoslovancev, se je smatralo, da spadajo semkaj tudi Bolgari in revolucionarni borci za nacionalno osvobodjenje Slovencev in Hrvatov si niso predstavljali ujedinjenja Jugoslovancev na centralistično-monarhistični podlagi.

Ko je skrahirala Avstro-Ogrska, ko je napačila ura za nacionalno osvobodjenje Slovencev, Hrvatov in Makedoncev, se je pa izvršilo to osvobodjenje drugače, kot si ga je želelo slovensko in hrvatsko ljudstvo, kajti ono je bilo zopet zapostavljeno z uvedbo centralističnega režima srbske buržuazije. Da se je zgodilo tako, je brezdvomno mnogo krivo slovensko in hrvatsko delovno ljudstvo samo, ker je v oni revolucionarni perijodi prepusnilo odločanje o svoji usodi raznim meščanskim predstavnikom, ki niso iskreno težili za osvobodjenjem slovenskega in hrvatskega delovnega ljudstva, temveč za tem, da razvijejo in povečajo svoj kapital — jasno, na škodo delovnega ljudstva. Rusko delovno ljudstvo je bilo zavednejše in ko je vrglo caristični režim, ni zaupalo in izročilo svoje usode ruskemu meščanstvu in njegovim predstavnikom Miljukovu, Kerenskemu i. dr., temveč je samo prevzelo v roke odločevanje o svoji nadaljnji usodi. In tako se je ruski delovni narod osvobodil nacionalno in on dovršuje obenem tudi svoje socialno osvobodjenje.

Mesto federativnih republik jugoslovanskih narodov je nastala neka nacionalna država, ki ni mogla zadovoljiti nihi Slovencev in Hrvatov in sveda še manj ostale narodnosti pod okriljem monarhije SHS. Z nasilno zmago centralistov, ki so »progrurali« vidovdansko ustavo, se je nezadovoljstvo Slovencev in Hrvatov še povečalo in potreba po nacionalni enakopravnosti se je še bolj učvrstila v zapostavljenih in tlačjenih narodnostih. Radićeva HRS stranka je postala predstavnica hrvatskega naroda, ker je izražala najostrejši odpor proti srbskemu centralizmu. Klerikali in muslimani so tudi zbrali okrog sebe množice Slovencev in Bosancev, ali oni so vedno oklevali in še oklevajo med kupčijskim sporazumom s srbsko hegemonistično buržuazijo in odločnim bojem za avtonomijo ali federacijo. Se več. Muslimani so pod ceno debelih grošev omogočili, da je bila izločena iz parlamenta in legalnosti najizrazitejša opozicijska stranka — Komunistična stranka Jugoslavije.

Ko razpravljamo o tem, da se NDSJ na svoji državni konferenci odloči za stališče, ki mora odgovarjati težnjam zapostavljenih in zahiranih narodnosti v monarhiji SHS, moramo premoštrati posebne interese buržuazije in interese slojev, ki pripadajo delavskemu razredu ali so mu po svojem socialnem položaju najbližji.

Pod krinko boja za splošne narodne interese težijo slovensko in hrvatsko meščanstvo za tem, da osigura neokrnjene svoje izkoriščevalne interese nad slovenskim ljudstvom, da ves profil od njenega izkoriščevanja ostane njej. Hrvatska in slovenska buržuazija se čutila danes zapostavljena, ker jima srbska buržuazija požira precejšen del njenega profita. In ko se sporazumeva v delitvi dobička s srbsko buržuazijo, bo njihove opozicije hitro konec. Da je tako, sta že večkrat dokazali slovenski in hrvatski buržuaziji, ki cikata na to, da je mogoče sporazum z Beogradom tudi na malo milejši centralistično-avtonomistični podlagi, da lahko pristanejo na kompromis — samo, da jim je osigurana enakopravnost v izkoriščanju jugoslovanskega ozemlja.

Kmetiske in proletarske mase čutili pod centralističnim režimom, pod hegenomijo srbske buržuazije vsa bremena v vidu davkov, carin, uprave, militarizma, prometa, šol, državnih kreditov itd. Vsled vedno večjega nasilja radikalnega režima čutilo delovne množice vedno bolj potrebo upostavitve federativnih republik. In s temi množicami delavcev, kmetov, uradnikov in nastavljenecv imamo računati

Naloga NDSJ je zato predvsem boj proti režimu reakcije in militarističnih klik, ker ta reakcijski monarhistično-militaristično-polijski režim vedno bolj davi delavce, kmete in uradništvo. NDSJ mora povesiti in voditi stalen in oster boj zunanji politiki vladajoče srbske buržuazije, ker ta politika vodi Jugoslavijo v vedno večjo zavisnost od anteninega kapitala, ki hoče izkoristiti jugoslovanske narode v svoje koristolovske namene, ki so v izrazitem nasprotju z interesi delovnega naroda Jugoslavije.

Tretjo svojo najvažnejšo nalogo na tem polju vidimo takoj, če pogledamo splošni položaj na balkanskem polotoku. Bolgarska revolucija, katere prva faza je bila sicer v krvi udušena, je najznačilnejši dogodek poslednjega časa ne samo za razredni boj delavskega razreda, ampak tudi za razvoj nacionalnega vprašanja, o katerem na tem mestu razpravljamo.

Bolgarska revolucija je pokazala pot in način boja proti reakciji in je postavila na dnevni red kot prvo točko vprašanje Makedonije, najtežje nacionalno vprašanje na Balkanu sploh.

Ko govorimo o aktivni udeležbi NDSJ, v nacionalnem vprašanju, moramo torej računati z vsemi faktorji, ako hočemo imeti uspeh v naših akcijah in ako hočemo, opirajoč se tudi na nacionalno nezadovoljnost, da zberemo okrog sebe sestavne dele delovnega ljudstva za boj proti buržuaziji, za osvobodjenje vseh zapostavljenih in zahiranih narodnosti. Za to mora biti naša delavnost usmerjena v tem pravcu, da pridejo v slik nacionalni pokrevi v vseh pokrajinah in da se paralelno vodijo, da se stvori enotna fronta proti hegemoniji srbske buržuazije.

(Konec prihodnjič).

Radikalna vlada proti delavcem in kmetom.

Vseskoz smo razkrinkavali v našem listu prolinarodna početja radikalne vlade, ki je izrazita zaščitnica kapitala, in sicer predvsem srbskega kapitala, veleposestnikov, špekulantov in drugih parazitov delovnega ljudstva Jugoslavije.

V zadnjih dnevih je ta radikalna vlada ponovno dokazala upravičenost naših trditv. Ona je ukinita ministrstvo za socialno politiko in agrarno reformo. Radikalna vlada je s tem odpravila dva resorsta, ki sta bila vsaj kolikor toliko dolžna ščititi interese delavskega in kmetov. Sedaj bodo skrbela za »dobrobit« delavca in kmetiča policijsko, vojno in finančno ministrstvo.

Ministrstvo policije se bo brigalo za to, da se zapre liste, ki zahtevajo zboljšanje gospodarskega in političnega položaja proletarskega razreda v Jugoslaviji, vojno ministrstvo bo »vodilo brigu oko toga«, da bodo kmetiski sinovi služili pri vojakih v južni Srbiji in na albanski meji, a finančni minister bo gledal na to, da bo ubogi kmet plačeval ogromne davke.

Tako si predstavlja radikalna gospoda skrb za interese jugoslovanskega delovnega ljudstva. Tako hoče radikalna vlada popolnoma zasužnjiti delovno ljudstvo mest in vasi, da si bo srbska

buržuazija čim bolj nemoteno kopičila svoje bogastvo.

Kaj omogočuje radikalni vladi, da uvaja vedno bolj izrazito politiko ne samo proti delavcu, ampak tudi proti kmetu in to ne samo proti slovenskemu in hrvatskemu, ampak tudi proti srbskemu in vojvodinskemu kmetu, ki je glasoval večinoma za radikale?

Na to vprašanje najdemo hitro jasen odgovor. — Ker delavski in kmetiski razred v Jugoslaviji ništa organizirana v eni enolni, politični stranki, ki bi bila sposobna uspešno braniti interese delovnega ljudstva Jugoslavije. Nasprotno so zlasti kmetje na jugu poverili zastopstvo svojih interesov stranki buržuazije in veleposestnikov — radikalni stranki, ki uvaja vedno hujše nasilje nad delavskim razredom in hoče utrditi hegemonijo srbske buržuazije nad ostalimi narodnostimi Jugoslavije. Na drugi strani živi n. pr. hrvatski kmet še vedno v iluziji, da mu bo prinesel republiko Radić — iz Londona. Slovenski in muslimanski kmet še ne vidi jasno, da vodijo klerikali in muslimanski begi v beogradskem parlamentu vsakojako politiko, samo ne delavsko-kmetško in da od fraz o avtonomiji in federaciji nikdar ne preidejo in nočejo preiti v stvarni boj

„Delavske Novice“.

Prošli teden so po šestmesečnem prestanku ponovno izšle »Delavske Novice«. Izdajati sta jih pričela Vladislav Fabjančič kot glavni urednik in Lovro Klemenčič. Prvi je v svojem imenu naslovil proglas na proletarijat Slovenije, drugi razmotriva o taktiki delavske politike. Moža sta čutila potrebo, da pričneta z izdajanjem svojega osebne glasila.

Mi se z »Delavskimi Novicami« sploh ne bi pečali, če se nam ne bi zdelo po-

trebno, pojasniti njihov pojav delovnemu ljudstvu v Sloveniji, da ne bo kdo nasedel lepim besedam in lažem.

Da predvsem ugotovimo nekatera dejstva! Lovro Klemenčič je pripeljal v delavski pokrev Slovenije očilnega agenta buržuazije Emila Stefanovića, njemu je v najtežjih dneh belega terora izročil edino tribuno delavskega gibanja v onem času, »Delavske Novice«. Ko je bil Stefanovič že tajnik radikalne stranke, nositeljice reakcionarnega re-

žima v državi, mu je Fabjančič napisal izjavo, ki je izšla v »Julianjih Novostih«, v kateri pravi med drugim, da mu je bilo znano, da je imel Štefanovič zveze s Proličem (t. j. zagrizenim nasprotnikom razrednega delavskega pokreta) že v času, ko je bil še v delavskem pokretu; z drugimi besedami, Fabjančič je vedel, da je bil Štefanovič v zvezi z radikalnim prvakov Proličem v času, ko je bil urednik »Delavskih Novic«. Ko se je vsled neislinitega poročanja (o čemer je govor v resoluciji) Klemenčiča ustanovila v Sloveniji SSDL, sta s Fabjančičem zahtevala, da mora priti v izvrševalni odbor stranke predvsem Štefanovič in nekateri skrahirani socialpatriotični voditelji, kljub temu da so stari sodrugi proti temu protestirali. Na konferenci v Ljubljani dne 11. febr. t. l. radi postavitve kandidatnih list za narodno skupščino se je očitalo Štefanoviču, Klemenčiču in Fabjančiču, da vodijo delavski pokret na napačno pot, da ga hočejo odcepiti od pokreta v ostali državi in da obstoja sum zlasti proti Štefanoviču, da je v zvezi z Bleiweisovo cesto, t. j. z vlado. Vsi trije so se krepko postavili proti temu v bran in oba Klemenčič in Fabjančič sta krepko zagovarjala Štefanoviča, ki sta ga hotela imeti na vsak način na kandidatskih listi. Nekaj dni pozneje se je sumnja uresničila — Štefanovič je javno pokazal svojo barvo in postal tajnik radikalne stranke, najhujše nasprotnice delavskega razreda. Klemenčič in Fabjančič sta nato tudi kmalu izginila iz delavskega pokreta. Fabjančič pa je bil dneveni gost v tajništvu radikalne stranke pri svojem prijatelju Štefanoviču, ki je za časa zadnjega rudarskega širajka interveniral pri dr. Lukanu v tem smislu, da naj se aretirajo vsi voditelji delavskega gibanja v Ljubljani, kakor se je v svoji blebelavosti izjavil napram nekemu delavcu.

Ta gospoda hoče sedaj zopet v kalnem ribarilu s svojim novim listom, v katerem se pravilno izogiblja vprašanju, kaj pravzaprav hoče: ali hoče odcepiti delavstvo Slovenije od enotne NDSJ in ustanoviti kakšno zarjansko organizacijo ali kaj?

Da jim povemo jasno!

Razvoj revolucionarnega delavskega gibanja ne gre v tem pravcu, da bi se cepil v razne sekte in grupe, ampak gibanje se nasprotno bliža organizacijski enotnosti na strokovnem in gospodarskem polju in skupni akciji proti reakciji na političnem polju. Klemenčič in Fabjančič ne bosta z nobenimi, še tako premetenimi zavijanjima mogla razcepiti revolucionarnega delavskega gibanja Jugoslavije, kakor se je to zgodilo pri socialistični stranki Jugoslavije, ki je razpadla v razne sekte, klube in omizja, ki se sedaj pričakajo med seboj — le brez mas.

Gg. Fabjančič in Klemenčič! Delavstvu zlasti danes ni za prepire med voditelji in skrahiranimi generali, v inte-

resu delavstva ni razdvajanje in cepljenje moči radi užaljenja in osebnih interesov gotovih voditeljev, v interesu delavstva je, da gradi naprej svoje strokovne organizacije, da doseže enotnost svojih strokovnih organizacij, ki bodo dovolj močne, da se uspešno spopadejo s kapitalom zaboljšanje današnjega položaja; v interesu delavstva je, da se zbere okrog svoje Nezavisne Delavske stranke Jugoslavije, ki se stalno konsolidira in širi kljub nasprotnim željam buržuazije in njenih agentov.

Način, kako prideta omenjena gospoda pred javnost zopet na dan, je način skrahirancev, ki se hočejo s samohvalo in lažmi usesli na filnik proletariata. Delavski razred v Sloveniji je že dovolj ustaljen, da ne bo nasedel razkolniškemu pojavu, kakor ga predstavljajo »Delavske Novice«. Še pri desorganizirani SSJ so takozvani »Zarjani« skrahirali s svojim podjetjem, ker so se postavili izven proletarskega gibanja in se hoteli izven proletarskih vrst udeležiti.

Ko je slovenski revolucionarni proletarijat letošnje spomlad enodušno obsodil kontrarevolucionarno politiko, kot jo je predstavljal »Socialistična stranka delovnega ljudstva« (kar imenujeta sedaj ta dva gospoda — puč), je bila obema dana možnost, da kot člana NDSJ pokažeta, če sta voljna zapustiti likvidatorska pota in zopet krenili na pravo pot proletarske politike. Ali šla sta za g. Štefanovičem, Tokanom & Co. in danes, ko se je spotaknil Štefanovič še celo pri radikalih, kol katerih agent je hotel priti na površje v delavskem gibanju, potem ko je bil ustavljen »Radikal«, se pokažejo na dan zopet »Delavske Novice« — t. j. začetek konca.

Da si pokličemo v spomin, zakaj je aprila meseca celokupni revolucionarni proletarijat Slovenije po svojih 57 delegatih enodušno (seveda proti glasovoma Klemenčiča in Fabjančiča) obsodil njihovo politiko, prinašamo tu resolucijo o ujedinjenju proletariata Jugoslavije, ki jo je sprejela konferenca SSDL, sklicana po samem njenem izvrševalnem odboru. S tem hočemo pokazati obnem, kako pojmovanje imata ta dva gospoda o proletarski disciplini, ko imenujeta enoglasen sklep članstva, delavskih in kmečkih delegatov — puč, zato ker je ta sklep napravil konec njihovi zavoženi politiki.

Resolucija o ujedinjenju proletariata Jugoslavije.

Na podlagi referata o ujedinjenju proletariata Jugoslavije in po izčrpi diskusiji ugotavlja konferenca sledeče:

1. Ker je slovenski delegat na ustanovni konferenci NDSJ (t. j. Klemenčič) v Beogradu dne 14. jan. sabotalno delo te konference in nato delavskim zaupnikom v Sloveniji deloma zatajil, deloma pa neislinito poročal o pravem stanju ustanovitve NDSJ, so smatrali de-

lavski zaupniki, ki so sklicali ljubljansko konferenco enotne fronte dne 24. jan. t. l. in tu z drugimi zaupniki glasovali za ustanovitev SSDL, da je to edini mogoči način, da doseže razredno zavedni proletarijat Slovenije svojo legalno politično stranko, preko katere pride potem do enotne stranke v celi državi.

2. Odgovorni organizatorji SSDL so se pustili voditi pri organiziranju stranke od neodpuštljivega reformizma in oportunitizma, s čimer so povzročili, da so prišli v centralno instanco stranke očilni priganjači buržuaznih strank, ki so poleg tega imeli odločilno besedo pri tisku in da so prevladovali v vodstvu stranke znani socialpatriotični voditelji, ki s svojo politikom niso skrahirali samo med razredno zavednim, temveč celo pred reformističnim delavstvom.

3. Posledica tega postopanja je bila, da razredno zavedni proletarijat Slovenije o novi stranki ni hotel ničesar slišati in se je zahvaliti samo disciplini, da je vendar en del ob volitvah kljub temu šel na volišče. Zato so morale prenehati »Delavske Novice«, ki so se popolnoma postavile v službo teh centramških voditeljev.

Na podlagi te ugotovitve delavski zaupniki SSDL, zbrani na svoji konferenci dne 15. aprila t. l.,

1. obsojajo lažno informiranje »Delavskih Novic« o pokretu razredno zavednega proletariata v ostali državi,

Nekaj načelnih ugotovitev.

Kot večmesečni sohrudnik, oziroma sourednik »Del. Novice«, smatram za svojo moralno dolžnost, da ob ponovnem izdajanju imenovanega lista pod glavnim uredništvom Fabjančiča, ugotovim par načelno važnih reči.

Eno najbolj perečih vprašanj, o katerem se je vršilo toliko debate v naših vrstah, je, kako v slovenskih konkretnih razmerah praktično izvesti takliko enotne fronte. Za enotno fronto proletariata smo vsi, ki čujemo težo kapitalističnega družabnega reda in hočemo ustvariti nov družabni red, v katerem človek ne bo izkoriščen po človeku. Zato se tudi vsi zavedamo, da moremo svoj cilj doseči le s smotrnim organiziranim bojem dela proti kapitalu.

Če smo pa v načelu enotne fronte vsi edini, pa tega žal ni mogoče trditiv o praktični izpeljavi. Mi »levičarji« hočemo enotno fronto vseh proletarskih mas v boju za osnovne življenske predpogoje, ne pa enotne fronte z reformističnimi voditelji; hočemo enotno fronto le za konkretne akcije, ne pa organske spojive s socijalno demokracijo v eni politični stranki. Stare »Del. Novice« so pač zastopale to pravilno stališče; v dokaz navajam med drugim samo serijo svojih člankov »Boj za enotno delavsko fronto« (»Del. Novice« 1922, št. 5, 6, 7 in 9). »Del. Novice« so šle proti koncu 1922 polagoma zašle na desno, ko je bil sourednik Fabjančič, in tako polagoma pripravljale teren za »Soc. stranko del. ljudstva«; zato je neizpodbitno dejstvo, da konstitutivno prvotnih »Del. Novice« v resnici predstavljala »Glas Svobode«, nova izdaja »Del. Novic« pa pomenja le mislifikacijo (varanje) slovenskega proletariata.

Naš slovenski pokret je le del internacionalnega pokreta. V internacionalnem pro-

letarskem pokretu pa ne poznamo po več sekcij v eni državi, ker mora ves revolucionarni pokret temeljiti na demokratičnem centralizmu in se mora voditi z enotnega vidika za vso državo, ne pa s stališča omejenega pokrajinskega vidika. Uvajati zato med slovenski proletarijat zahtevo po separatističnem slovenskem strokovnem pokretu v Jugoslaviji je goli »kampanilizem«, politika, ki se suče le okoli domačega zvonika, ki bi je revolucionarni pokret ne smel poznati. Vrhtega je silno malomeščansko med jugoslovanskim proletariatom gojiti plemensko ozkosrčnost jugoslovanske buržuazije.

Najenergičnejše obsodbe je vredno predbacivanje, da vodstvo našega pokreta po aprilskem razčiščenju predstavlja »takliko revolucionarne fraze«, da je »na dnu individualna, osebna« — vsaj tako ujemav članek »Dve takliki« L. K. in Ion pisave »Del. Novic« s pluh. Apelirati zato na proletarsko javnost z novim listom in z novo namerjo, da se ves pokret preorientira po ideologiji SSDL (torej menda na desno, v organično zvezo s socijalno demokracijo?), se mi zdi v proletarskem pokretu nemarksiistično, ne-revolucionarno. Taklika revolucionarne fraze! Nasprotno se mi zdi edino marksiistična revolucionarna akcija: Pojdi v pokret in notri deluj za svoje ideje, organiziraj smotreno vodeno opozicijo...

3. smatrajo, da najbolje izpolnijo prehodno določbo štatuta SSDL, ki govori o ujedinjenju, če sklenejo, da se pridružijo edini razredni stranki jugoslovanskega proletariata, to je NDSJ, s čimer bo popravljena tudi napaka, storjena z ustanovitvijo SSDL, ne da bi pri tem trpelo škodo proletarsko gibanje v Sloveniji in s čimer bodo ustvarjeni vsi predpogoji za enotno gibanje razredno zavednega proletariata v celi državi.

Tako stoji stvar in nič drugače. Povedali smo resnico brez vsake demagogije.

Delavstvo se ne bo dalo zapeljati po novem poskusu buržuazije, da zaseje razdor v enotne vrste revolucionarnega proletariata, ki je zbran okrog Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije, ki ima sredi novembra svojo državno konferenco, da določi svojo taktiko in stališče v vseh važnih vprašanjih, kakor zahteva to današnja situacija.

Zivela NDSJ, stranka delovnega ljudstva!

Zivele enotne strokovne organizacije! Proč z razkolniki in agenti!

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

Zgodovina boljševizma.

(Nadaljevanje.)

Leta 1908 in 1909 ste bili doba najhujše reakcije. Boj boljševikov je v teh letih bil silno težaven, posebno še zato, ker so se pojavila kolebanja v samih boljševiških vrstah. Pokazala se je struja, ki je hotela izmirjenje z menjševiki; na drugi strani pa zopet radikalna struja takozvanega »Ocovizma« oziroma »Ultimafizma«, ki se je leta 1909 organizirala v skupino »Naprej«. »Ljeningovci« so se morali boriti tako proti ocovizm (ultimafizmu, naprejcem), kakor tudi proti likvidatorjem. Naprejci so zahtevali, da se opuste vsa legalna sredstva, kar bi na koncu koncev povzročilo, da bi se stranka spremenila v peščico zaronikov.

V juniju l. 1909 se je vršila konferenca razširjenega redakcijskega odbora boljševiškega glasila »Proletarec«, ki je bila velikega pomena za očiščenje delavskih vrst in za določitev taktike boljševikov. V januarju 1910 se je sestala plenarna centralnega odbora, ki je skušal združiti vse skupine in frakcije, kar pa ni uspelo. Od leta 1910 se opaža vsled napredka industrije živahnejše gibanje delavskih množic tako, da od l. 1912 to gibanje jasno kaže, da se bliža nova revolucija. V letih 1911 in 1912 so nastali tednik »Zvezda« in dnevnik »Pravda« (Resnica), likvidatorji pa so osnovali legalni

časopis »Luč«. Vsled vsrajnega dela boljševikov je postal preokret med množicami in so se one vedno bolj združevale okoli boljševikov. V januarju l. 1921 se je vršila konferenca boljševiških organizacij, in to brez likvidatorjev, ki je bila proglašena za splošno strankno konferenco; ona je izpolnila nov Centralni odbor, uredništvo centralnih glasil ter zastopnike v Mednarodni socijalistični odbor. S tem je bila dokončana organizacija boljševiške stranke, kakor posebne proletarske stranke. V marcu 1921 so zbrali likvidatorji okoli sebe vse neboljševiške elemente, od manjševikov pa do anarhističnih »Naprejcev« ter so ustanovili v avg. 1921 v Parizu takozvani »avgsloovski blok«. V sledeči dobi je ta blok vedno bolj izgubival na terenu; l. 1914. se je gibanje množic vedno bolj približevalo revoluciji in je v juliju 1914 petrograjski proletarijat začel odkrit boj na ulici. Med tem pa je začel svetovne vojne prekinil pokret delavskih množic, ki je zavzemal vedno revolucionarnejše oblike. Sledil je polom druge internacionalne, ki so mu zapadli tudi likvidatorji, ki so se postavili na stališče obrambe buržujske »domovine« za časa svetovne vojne. Nasprotno je pa Ljening izdal takoj v začetku vojne parolo, ki je doleževala glavno smernico boljševiške taktike; da se mora imperijalistična vojna spremeniti v meščansko vojno. Leta 1915. so zbrali boljševiki vse svoje elemente v inozemstvu, l. 1915—1916 so začeli boljševiki igrati mednarodno vlogo, ko so nastopili kakor organizatorji levega krila mednarodnega socijalizma. Na konferenci v Cimer-

valdu (1915) in v Kientalu (1916) so se borili oni proti centramšem in posrečilo se jim je po gorenji paroli združiti okoli sebe internacionalistične leve elemente (takimenoovane »cimervaldsko levice«). Tu začnja mednarodna vloga boljševizma, kakor prvi temelj tretje (komunistične) internacionalne.

Ze svetovna vojna je naredila uničenje kapitalizma za perečo parolo celokupnega svetovnega proletariata vsled spremenjenega mednarodnega položaja. Svetovna vojna je še bolj razvila razredna nasprotstva in jih še veliko bolj podčrtala v revoluciji, ki je morala priti, in v kateri je bila vodilna vloga poverjena delavstvu. Kmetelje so do skrajnosti ubožnali vsled neugodnih hipotekarnih razmer, dočim so na drugi strani dobili važno vlogo kakor producenti živeža v državi, kjer so se hitro začele pojavljati višje oblike kapitalizma. Ze februarska revolucija (1917) je bila izraz teh socijalnih in gospodarskih sprememb in že tedaj ni molo biti več dvoma, da se bo revolucionarni pokret razvijal naprej in da bo postavljen pred nalogo boja za odpravo kapitalizma, zato se je tudi ruska komunistična stranka (boljševiki) morala spremeniti v stranko, ki bi bila vsak trenutek pripravljena da začne boj, to je da začne neposreden boj za diktaturo proletariata.

Zgodovina ruske komunistične stranke (boljševikov) se deli v zadnjih sedmih letih (1917 do danes) v ta obdobja. Od februarja do oktobra 1917 se boljševiška stranka še ni imenovala komunistično stranko in je bila v tej dobi stranka, ki se bori

za oblast, ki jo je tudi po padcu vlade Kerjenskega (oktobra 1917) vzela v svoje roke in tako postala stranka, ki ima nalogo da ustvari proletarsko državo. V sledečem obdobju je imela stranka predvsem nalogo dovršiti zmaganito meščansko vojno (1918 do 1921), odstraniti posledice svetovne in meščanske vojne ter izvesti gospodarsko obnovo, ki jo je izvršila pod parolo nove gospodarske politike (NEP). Glavna smernica stranke je bila določena na aprilskem kongresu stranke (1917), na katerem so igralo glavno vlogo znamenite »Ljeningove teze«. Te teze obsegajo program za drugo obdobje proletarske revolucije; prehod od kapitalizma k socijalizmu. V teh tezah je tudi parola, ne parlamentarno, ampak sovjetsko republiko, te teze zahtevajo ustanovitve revolucionarne internacionalne spremembe strankinega programa ter spremembe strankinega imena v Rusko komunistično stranko. Začasna vlada kneza Ljvora je označena za vlado kapitalistov in vlepotesnihkov ter ii je napovedan najostrejši boj. Na konferenci je bilo 133 delegatov z glasovalno in 18 s posvetovalno pravico. Vsi ti delegati so zastopali 79.174 organiziranih članov. Največji pomen te konference leži v tem, da je storjen velik korak naprej v organizaciji same boljševiške, komunistične stranke, koje glavna deviza je postala diktatura proletariata in revnih kmetov.

(Konec prihodnjič.)

Terenci enofne fronte 21. jan. zdelo, da je postopanje v zadevi NRPJ bilo malo iskreno, zavito v skrivnostno temo. Tudi se je pre malo upoštevalo dejstvo, da je med našim proletariatom še precej ostankov reformistične mentalitete in da so zato mnogi delegati zagovarjali ustanovitev SSDL, ki bi je sicer ne, če bi bil ves naš proletariati dobro podkovan v marksističnem presojevanju socialnih problemov. Zato pa je tem večje nalagalne važnosti opozicija nekaterih sodrugov že na konferenci sami. Konferenca pa, ki je sklepala o kandidaturi listi, je bila že dovolj resen opomin vsem onim, ki so tako vnelo zagovarjali organsko spojitve s socialno-demokracijo; tu je tajnik Klemenčič brezdvomno nastopil preveč osebno napram opoziciji!

Silno mora presenečiti vsakogar Irdlev

Internacionalni pregled.

Zinovjev o nemški revoluciji. Zinovjevo stališče glede razvijajoče se nemške revolucije pokazujemo tu v nekaj ekscerptih iz njegove razprave »Problemi nemške revolucije«. On pravi: »Dogodki v Nemčiji se razvijajo z neizprosno usodo. Po t, ki jo je napravila ruska revolucija v 12 letih, od 1906 do 1917, jo je napravila nemška revolucija v petih letih, od 1918 do 1923. Navadna »koalicija«, »velika koalicija«, Kornilova »perioda (dogodki na Bavarskem), »poslovno ministrstvo«, osebne kandidature kol ruski Kiškin in Boriškin, potem zopet skoro vsa koalicija — neprestano menjanje ministrstev. To se je vršilo — »zgoraj«. In spodaj, v najširših ljudskih množicah, vre nezadovoljnost, plamti boj, ki bo v bližnjem času odločil usodo Nemčije. Proletarska revolucija trka na vrata Nemčije, česar le slepec ne more videti. — S tresočimi se rokami obrača nemški proletariati najvažnejši list v zgodovini svetovnega boja delavskega razreda.« — Zinovjev raziskuje nadalje, kateri razred bo glavni nosilec nemške revolucije. Po statistiki iz leta 1920 je v Nemčiji 4.400.000 vladajočega meščanskega razreda, 3.500.000 polproletarskih elementov in 26.000.000 delavcev in nastavlencev. — Nato pravi Zinovjev: »Nemška revolucija bo klasično-proletarska revolucija. Nov poseben znak nemške proletarske revolucije bo obstojal ravno v posebni vlogi, ki jo bodo igrale v njej mesine »malomeščanske množice« — uradniki, nižji in srednji nastavljenci, mali trgovci itd. More se reči, da bodo igrale v nemški revoluciji široke plasti malomeščanstva, »spravljene z razvojem kapitalizma na rob propada, isto vlogo, kot po vojni »utrjeni kmelje v ruski revoluciji. Te plasti naravno kolebajo med proletariatom in buržuazijo. One bodo močnejše tekom revolucije čisto stopile na stran nasprotnikov revolucije. Ali one tvorijo glavno silo revolucije. Glavni nosilec revolucionarne ideje ostane seveda proletariati mest in vasi. Ali vendar predstavljajo kolebajoče plasti malomeščanstva pomemben faktor v razmerju sil. One so v gotovi meri ozadje slike.« — Potem ko pove Zinovjev, da se je že posrečilo nemškemu proletariatu pridobiti zase gotov del teh plasti, nekaj pa nevtalizirati, pravi: »Pri pravilni politiki more proletarska oblast v Nemčiji popolnoma zagotoviti trajno in popolno zmago nemške revolucije, ker zagotavlja podpora nemškega proletariata in dela malomeščanstva proletarske oblasti — podporo večine prebivalstva v državi. In to je glavni pogoj udržiteljnosti oblasti.«

Pomagajte nemški revoluciji! Internacionalni komité transportnih delavcev je izdal oklic na železničarje, mornarje in transportne delavce, v katerem pravi med drugim: Nemško delavstvo stoji pred revolucijo. Z naporom vseh sil morate mobilizirati množice za podporo nemške revolucije! Stvorite povsod krajevne akcijske komiteje iz zastopnikov vseh obstoječih zvez železničarjev, mornarjev in transportnih delavcev! V Nemčiji, Franciji in Češkoslovaški se je to že zgodilo v mnogo krajih. Stvorite v vseh važnih pristaniščih, na vseh železniških križiščih, obmejnih postajah in produkcijskih mestih kontrolne odbore za preprečevanje transporta vojnega materijala in čel! Transportni delavci Vi slojite v prvih postojankah. Transportiranje municije in čel za poražanje nemških delavcev-bratov je slabše kot slavkolomstvo. V vaših rokah leži obramba bojujočega se nemškega proletariata! Zivelca nemška delavska in

»Del. Novic«, da so zadnji strokovni neuspehi delo vodstva NDSJ. Tu je Fabjančič popolnoma prezrl dejstvo, da se je meščanska država zlasti v rudarski slavki z vso svojo energijo protustavno in protizakonito postavila na stran delodajalcev: odhod zapor več strokovnih odborov, konfiskacija denarja, prepoved svobodnega zborovanja. To so dejstva, ki bi še tako dobro zasnovano stavko uničila!

Sklepam: Slovenski proletariati je doživel že mnogo razočaranj vsled demagogije reformističnih voditeljev. Čemu hočejo sodrugi okoli »Del. Novic« še nove eksperimente v škodo proletariata? Ali hočejo igrati vlogo užaljenih voditeljev à la Frossard, Levi...?

Toliko v album novim »Delavskim Novicam«! Amicus Plato, sed magis amica veritas! Ivan Bukovnik.

vsod išla zgodba: reformisti odklanjajo enofno fronto proletarijata in kujejo zvezo s fašisti in generali proti delavstvu.

Politične vesti.

Pisemska tajnost in radikalski režim.

— Pod radikalskim režimom se stalno dogaja, da se odpira pisma in pošiljke knjig iz inozemstva. — Z ozirom na to je napisal univerzitetni profesor dr. Metod Dolenc članek o pisemski tajnosti in naši upravi. On citira srbski zakon o pisemski tajnosti in avstrijski zakon, ki je pri nas še v veljavi. Po srbskem zakonu se krši pisemska tajnost s tem, da nekdo pisma, pakete ali brzojavke, ki niso nanj naslovljene, nalašč in brez privolilive odpre. To kršenje pisemske tajnosti je kaznivo. Po zakonu, ki velja za Slovenijo, pa stori kaznivo dejanje, če kdo nalašč prelomi skrivnost listov in drugih zapečatenih spisov. Po srbskem zakonu se sme pismo odpreti le v slučaju kazenske preiskave in to le po podanih predpisih kazenskega zastopnika in šele tedaj, ko se je pričela kazenska preiskava proti naslovljencu. V tem slučaju torej sme po srbskem zakonu odpirati pismo tudi policijska oblast. — V Sloveniji pa se sme pisemska pošiljka odpreti in zapleniti le tedaj, ako se že vodi preiskava proti naslovljencu, ki je že v zaporu ali za katerega se je že izdalo povelje, da se ga zapre. Pisemske pošiljke pa sme tudi v tem slučaju odpirati samo preiskovalni sodnik, in sicer z dovoljenjem obdolženca ali pa svedovalne zbornice, t. j. krožnškega senata kazenskih sodnikov. — Dalje pravi dr. Dolenc kot odlični pravnik, da se »zakon o zaščiti države« ne strinja z ustavo. Policija ljudi tedaj ne sme zaplenjevati pisemskih pošiljk, če sumi naslovljenca, da ima kake zveze z inozemstvom v svrhu širjenja in utrjevanja komunistične ideje v Jugoslaviji. Če to policija sumi, mora napraviti ovadbo na državno pravdnštvo in preiskovalni sodnik sme v tleh dneh odrediti zaplenbo pisma. Vsako drugo postopanje je protizakonito pri nas. — Nadalje je protizakonito vsako vmešavanje policije pri carinskem odpiranju pošiljk; »blago«, čigar uvoz je prepovedan, je treba nezacarinjeno vrniti inozemski pošli. — Naša policija je torej po dekretih centralne radikalske vlade postopala v vseh gori omenjenih slučajih protizakonito.

Recept srbske buržuazije za rešenje makedonskega vprašanja. — Strahovili režim, ki besni nad Makedonijo bolj kot nad vsako drugo jugoslovansko pokrajino, ni rešil »makedonskega vprašanja«, kol si ga želi srbska buržuazija, ampak ta režim nasilja nasprotno dviga odpor Makedoncev. — Zato se srbska buržuazija in njen tisk stalno bavila z vprašanjem »južnih krajev« in predlagala razne nasilne recepte za rešitev tega vprašanja. Beogradska radikalska »Tribuna« je predlagala uvedbo najstrožje vojaške diktature, kol smo poročali v neki številki našega lista. — Drugi del srbske buržuazije predlaga, da se stvorijo komijske čete iz vrlih orjuncev in srnaovcev. Ali ker orjunec smrdi lvegali glavo, ker oni so junaki za domovino samo pod zaščito žandarskih bajonetov, je padel ta recept za enkrat v vodo. — Medtem postaja protisni klic zaliranega makedonskega naroda vedno močnejši, tako da sam »Trgovinski glasnik«, list srbske buržuazije, priznava, da vendar obstojajo škandali in strahote v »južni Srbiji« (kol imenujejo Makedonijo). »Trgovinski glasnik« priznava, da je v Makedoniji državna uprava škandalozna, da se agrarne reforme ne izvršujejo, da se uvaža srbski element in se s tem skuša polagoma Makedonce posrbili ali srbizirati. — Nato predlaga »Trgovinski glasnik«, da se namestijo v Makedoniji najboljši uradniki in žandarji, da se naj »oprežno« izvršuje agrarno reformo in da se poveča uvažanje Srbov v Makedonijo. Tako torej dela srbska buržuazija. Ali je morda Mussolinijev recept proti Jugoslovanom v Primorju drugačen?

Demokrati za revizijo vidovdanske ustave? — Že dalj časa se opaža gotova struja v demokratiški stranki, da bi bilo potrebno popraviti (revidirati) cen-

tralistično vidovdansko ustavo v tem smislu, da se pripusti pokrajinom avtonomijo v gotovi meri. Pozimi bo imela demokratiška stranka svoj kongres. Za ta kongres ima pripravili dr. Voja Markovič program revizije vidovdanske ustave. Od kod la preobrazi v demokratiški stranki, ki je v prvi vrsti zahlevala proglašenje »Obznane« in »Zakona o zaščiti države«? Demokrate so izpodrinili radikali na spreten način od vladnega korita in na drugi strani izgubljajo v »prečanskih« krajih vedno več pristavev vsled svojega dosedanjega zagovarjanja vidovdanske ustave. Pa so se začeli gospodje posvečevali: Kaj pa če mi malo odjenjamo od odkritega centralizma in hegemonije srbske buržuazije in skupjemo kak program revizije ustave, s katerim bomo Hrvalom, Slovcem in drugim nasuli peska v oči in istočasno očuvali nadvlado srbske buržuazije, čije interese zaslopa poleg radikalske ludi demokratiška stranka. — Ti motivi vodijo torej gotov del demokratov pri kovanju novega programa njihove stranke v pogledu centralizma. Jasno je, da kmet in delavec ne bosta nasledla tem novim ličmanicam in da se ne bosta dala zapeljati po kakih polovičarskih, zasnovanih samo v ta namen, da se zopet okrepi demokratiška stranka in pride k vladnim jaslim. — Ta pojav pa pove še eno: da polovičarska revizija ustave ne pomenja odstranitvenja nadvlade srbske buržuazije, temveč da je zagotovljena enakopravnost vseh narodnosti samo v federaciji delavsko-kmetijskih republik.

Stojan Protić umrl. V Beogradu je umrl 28. oktobra Stojan Protić, znan prvak radikalske stranke. On se je sicer sprl s Pašičem in sedanjim vodstvom radikalske stranke, ali ne morda za to, da bi bil odločno proti reakcionarnemu centralističnemu režimu, temveč za to, ker je bil mišljenja, da si more osigurati srbska buržuazija svojo nadvlado na taktičnejši način. Srbska buržuazija je izgubila s Protićem enega svojih najspretnejših zagovornikov. Njegovo stališče napram delavskemu razredu se je pokazalo najjasneje za časa, ko je bil ministriški predsednik in nolanji minister. Ko je delavstvo zahtevaloboljšanje svojih pravic, je odgovoril, da tvori del. razred samo 2%! Prebivalstva Jugoslavije in da mora torej kot tako »mirno hlapčevati« svoji buržuaziji. — Protića je iztrgala iz življenja smrt v času njegovega intenzivnega političnega delovanja.

Buržuazija pozdravlja beogradske kongres »narodnih« železničarjev. — Vsi meščanski listi pozdravljajo simpatično kongres jugoslovanskih (narodno-socijalističnih) železničarjev. Iz tega se vidi, da se jugoslovanska buržuazija zaveda, da je »zveza jugoslovanskih železničarjev« zveza za krumirstvo, slavkolomstvo in rušenje enofne bojne fronte železničarjev in transportnih delavcev. — Tudi volitve novega centralnega odbora so se vršile popolnoma v korist meščanstva, kajli v novem odboru sede sami radikali in demokrati in za privesek narodni socialisti, ki čuli radikalsko.

Pavle Pavlović aretiran. — V nedeljo je beogradska policija aretirala bivšega predsednika in poslanca komunistične stranke Jugoslavije. Pavlović pride pred sodišče kot ostali ugledni člani izvrševalnega odbora, izvoljenega na Vukovarskem kongresu.

V ZNAMENJU RADIKALSKEGA NASILJA.

V ponedeljek se je vršila pred mairborskim okrožnim sodiščem sodna razprava proti s. Marcel Zorga, ki ga je obtožilo sodišče na podlagi izpovedb mairborskih socialistov Bahuna in Zapuha ter policijskih uslužbencev Lipuša in Smoleja, da »je na javnem shodu »Saveza želez. Jugoslavije« 9. junija v Mariboru usno nagovarjal zborovalce z besedami, da je potrebno, da nastopijo revolucionarne mase. Le te bi mogle nekaj doseči, četudi so žrtve, ker le preko njih bi se dosegel uspeh; zgodilo da naj bi se to tako, kakor se je to zgodilo na vzhodu, in da je treba izpremeniti s terorizmom in nasiljem red v državi.«

Sodišče ni pripustilo k razpravi nobene obrambne priče s. Marcela Zorga in ga je po smislu njegovih besed obsodilo po čl. 1. »Zakona o zaščiti drža-

ve« na 6 mesečni zapor, poostren s femnicom v postom.

Cela razprava in obsodba se je izvršila popolnoma v znamenju reakcionarnega radikalnega režima, ki hoče popolnoma udušiti in usušniti delavski razred Jugoslavije.

Sodruzi, takega nasilja ne smemo prenesli brez odločnega protesta!

Zapomnimo si pa tudi čedno vlogo socialistov pri tem procesu!

K celi stvar se še povrnemo.

Mladinski vestnik.

Novi napadi vlade na delavsko mladino.

»Proletarska Mladina« ustavljena. — 24. oktobra je poslala policijska direkcija v Ljubljani lastniku, izdajatelju in odgovornemu uredniku »Proletarske Mladine«, s. Kosiju, sledeči dekret:

»Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za notranje zadeve, je z odlokom Pov. št. 3363/IV. od 17. t. m. na podstavi člena 138 ustave za Kraljevino SHS prepovedala nadaljnje izhajanje in razširjanje periodične listkovine »Proletarska Mladina«, in to iz sledečih razlogov:

Ta list je izhajal spočetka kot glasilo splošnega mladinskega izobraževalnega društva »Iskra«, katero društvo pa je bilo s lustradnim odlokom z dne 30. dec. 1922 radi tajne komunistične propagande razpuščeno.

List »Proletarska Mladina«, ki izhaja še dalje, pa piše v lakem duhu, iz katerega je jasno razvidno, da mu je glavni smoter razširjanje in propagiranje komunistične ideje.

V raznih številkah tega lista se slavijo Lenin in drugi komunistični prvaki in povečuje se ruski sovjetski režim.

V objavljenih pesmih se proslavljajo kol mučeniki in žrtve reakcije oni komunistični voditelji, ki se nahajajo v sodnijskih zaporih radi obsodbe zbog tajne komunistične propagande (Kdo? Op. ured.) in se nabirajo prispevki za fond v podporo teh ljudi.

Ker je po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi vsaka komunistična propaganda prepovedana, list »Proletarska Mladina« pa, kakor gori obrazloženo, odkrito in javno propagira

Sodruga Emil in Fr. Klopčič na prostem.

Med ostalimi sodrugi, ki so bili te dni izpuščeni iz litijskih in celjskih zaporov, se nahajata tudi oba Klopčiča, ki sta ležala letos že tretjič po nedolžnem v večmesečnem preiskovalnem zaporu.

Vse izpuščene sodrugi, žrtve radikalnega nasilja, pozdravljamo najtopleje in obenem pričakujemo, da se vrnejo iz zaporov oni sodrugi, ki še vedno brez utemeljenega vzroka sede v celjskih zaporih.

komunistične ideje, se je moralo nadaljnje izhajanje tega lista prepovedati.« Policija nadalje dovoljuje priziv na policijsko ministrstvo, ali ta priziv po njenem sporočilu nima odločilne moči iz državnih interesov.

To je svoboda tiska v svobodni Jugoslaviji!

»Savez del. mladine« v Zagrebu zaprt. Zagrebška policija je izvršila preiskavo v prostorih »Saveza radniške omladine«, žepno preiskavo vseh prisolnih sodrugov, zaplenila je arhiv saveza in prostore zapečatila. Čeprav »Savez radniške omladine« funkcionira pod tem naslovom, se je vendar glasil nasilni odlok policije na »Prosvetni savez komunističke omladine«.

Nadalje sta bili zaplenjeni obe zadnji številki »Omladinske borbe« v Zagrebu in to radi tega, ker je ta hrvaški list hrvaške mladine iznesel barbarsko postopanje z mladinskimi delavci v zagrebških zaporih.

Tako izgleda zaščita mlade delovne sile pod radikalnim režimom. Zapira se mladinske organizacije in ustavlja se mladinske liste, ki se bore zaboljšanje položaja delavske mladine, podžigajo mlado delavsko organizacijo na razredni boj in proti kapitalizmu in zlasti proti njegovi fašistovski organizaciji »Orjuna«.

Delavska mladina je bila zlasti v Sloveniji pod režimom »Zakona o zaščiti države« toliko preganjana, in je pokazala v teh preganjanjih toliko žilavosti in odporne sile, da smo prepričani, da je ta nova nasilja radikalnega režima ne bodo oplašila, ampak nasprotno podžigala za še odločnejši boj za svoje pravice, za svobodno delovanje proletarških mladinskih organizacij in svobodo lista delavske mladine.

kmetov najemnikov, je potrebno, da o tem spregovorim nekaj besed.

Gospod poslanec je z izbranimi besedami slikal boj, ki ga vodi SLS za samostojnost slovenskega naroda, namreč s takimi besedami, ki so podobne dobro zavarovanemu grmu, v katerem liči zajec. Ni hotel se pravilno izraziti: »Mi, SLS, podpirana od raznih Pollakov in podobnih velekapitalistov, se borimo za avtonomijo slovenskega naroda, ker gg. kapitalisti in somišljeniki zahtevajo ta boj, da bi bili deležni eksploatacije v državi in svobodnejšega pljačkanja v isti meri kakor srbska buržuazija, ki si je s silo znala priboriti v državi nadvlado.« — Ne! Tako govoriti bi bilo grešno, kakor je grešno pustiti zidati stolp združene misli, da narod vrže bogove z nebes in spodi njegove poslance, ki so našli v knjigah pisano, da »resnica« se mora izgnati! »Mi smo stranka delovnega ljudstva, industrijskega in kmečkega, je dejal, borimo se za svojo samoupravo in korist. Začo, prijatelji, ne pustite se begati od onih, ki vas vprašajo sedaj po volitvah, kje imate »avtonomijo«. Tako g. Kremžar, vi ste stranka delovnega ljudstva, ki sestoji iz »gospodov« s prižnic, kateri so našli pisano v knjigah, da se »resnica« izžene v neznano deželo in ki s prižnic govore, da je delavstvo postalo leno, neubogljivo svojim gospodarjem, in da bi vsak gospodar moral stati z bičem za delavčevim hrbtom, sicer ima samo škodo; in pa iz gg. Polakov, kateri so uvedli v svojih lovarnah najhujši teror. Vedile, da vas je poslušal prijatelj strojarskega pomočnika, organiziranega v klerikalni strokovni organizaciji in kateremu so Pollakovi hlapci odpovedali službo, ker ni hotel biti ponižen in pokoren za brezmejne koristi svojega gospodarja. Klerikalna gospoda, zavedno delavstvo vas pozna dobro, ker vas dejanjska politika razkrinkava najbolj in

ludi manj zavednejši prihajajo do spoznanja, da sle seslav iz gospodov — bogov, ki imajo v svoji sredi prefrigate svelovalce, katerih dolžnost je na zvili način silepi narod, da ostane pokoren in ponižen svojemu gospodu. — Vrhniško delavstvo, industrijsko in poljsko, ne veruj, da se gre SLS v boju za avtonomijo za narodov dobrobit in za samoupravo Slovenije, SLS je imela in v nekaterih državah še danes ima vso polilčno moč v svojih rokah, katero postavlja v službo kapitalizma in mu daje svobodo izkoriščanja proletarskega razreda. — Proletarijal Slovenije ve, da ga samouprava v rokah klerikalnega kapitalizma (cerkvena veleposestva raznih škofov itd.), ki so po njih zvitem mnenju božja last in zato nedotakljiva) more le bolj podvreči izkoriščanju mlade slovenske buržuazije, začo vidi edini spas v svobodni samoupravi vseh narodov, svelevno organiziranem proletarijatu, ki se udejeuje tudi v Nezavisni delavski stranki Jugoslavije in kateri je poklican, da s svojo neizprosno razredno borbo poslavi na sedanje mesto gospodov — bogov, gospoda — človeka.

Trbovlje. Trbovlje so si izbrali razni agentje meščanskih strank za kraj, v katerem bi lovili nas delavce na svoje limanice. Da imajo ti agentje tako veselje na nas, Trboveljčane, je čisto razumljivo. Kajti v Trbovljah je toliko delavcev skupaj kol v nobenem drugem slovenskem kraju ne. To že itak veste, kako so ga naši radikalni polomili. Njihov glavlar šunlajs je v zaporu, ker je le malo preveč odkrilo preobračal denar. Komaj jih je nekaj zlezlo k radikalnemu koritu, jim je pa nesrečni Štefanovič vse štrene zmešal. Ker se je Koren in par drugih poslavalno na stran izbacjenega Štefanoviča, so izgubili gerentstvo; in sedaj pa hočejo zlezli zopet na stran takozvanega akcijskega odbora, ki ga vodi Zupanič, minister na razpoložanju, ker čulijo, da je tu denar in torej tudi domovina. Pred ljudmi pa so se osmešili in pristudili eni kot drugi. Začo pa je začel strašiti po naši zakajeni dolini nov agent radikalov, g. Fabjančič, s svojimi »Delavskimi Novicami«. Fabjančič nas hoče preslepiti s tem, da se podpisuje v svojem listu, ki mora biti plačan od radikalov, kol »bivši komunistični poslanec«. Da, Fabjančič, ti si »bivši«, eden od bivših, tako kol je »bivši« Koren in Mlakar. Vsi vi »bivši« ne obstojate več za nas delavce, rudarje, katere pustite lepo pri miru, da ponovno utrdimo NDSJ in ZRD in da na podlagi bogatih izkušenj iz zadnje stavke zmagamo v bodočem boju. — Tebi, Fabjančič in Klemenčič, ne bo šel nihče na lim, ker vemo, zakaj vaju je celokupno delavstvo brcnilo in so vedeli tudi naši trboveljski delegati na ustanovni konferenci NDSJ, zakaj so obsodili vašo izdajalsko polilko. Svojih »Delavskih Novic« ste veliko poslali — brezplačno — no, za stranišče bodo dobre, kol so bile svoj čas »Juljanje Novosti«, ki se jih je tudi pošiljalo za stonj na ogled. Tako tudi vaših »Del. Novic« ne bomo sprejemali na ogled, če jih pa hočete pošiljati za gori omejeno potrebo, pa izvolite, dokler vam bo dajala buržuazija denar za vaše poljelje. —

Mnogo naših sodrugov je še vedno v zaporu, čeprav niso nič prolikakonitega napravili. Še bo prišel dan, ko bomo obračunavali za neštefe krivice, storjene nam po trboveljski družbi in radikalih. Kajti trboveljski proletarji gremo ponovno na delo za utrditev naših organizacij, za nadaljnji boj za svoje pravice. In od tega našega dela nas ne bo odvrnila ne reakcija, ne radikalija, ne Orjuna in ne »bivši« —iči.

Star trboveljski Irpin.

GUSTANJ. Pred par dnevi je aretiralo orožništvo s. Stalcerja. Naenkraf so ga poklicali od dela, izvršili pri njem hišno preiskavo in ga takoj s prvim vladkom odpeljali proti Mariboru. Nihče ne ve, kje da se nahaja in kaj se je zgodilo z njim. Govori se, da je bil komunist in da so ga zato zaprli. Njegovu politično prepričanje nas ne briga, delavstvo vseh struj ga je poznalo kol lihega in mirnega človeka, ki je agilno deloval na kulturnem polju, propagiral abstinenčno med mladino, telovadbo in disciplino. Zaradi tega je bil zelo priljubljen pri mladini. Seveda

oblasti so ljubši taki »komunisti«, ki vpijejo in razbijajo pijani okrog, dokler se pijani ne vrnejo v ceslni jarek. Proletarijal je ta nasilni akt vzel na znanje s težkim srcem, čuleč, da se bližajo hudi časi. To je za nas! — Gospodu socializmu Golmajerju pa naznanjamo, da kljub temu, da je policija aretirala »falota« Stalcerja, ne bo zdaj v Guštanjju delavstvo zopet postalo poslušna čreda ovac. — V pelek, dne 19. t. m. je v jeklarni na Ravnah ubilo 66 let starega tesarja Ivana Novaka. Pri nekem opravitlu v slrugarni je prišel v jermenje in v trenulku ga je razfrgalo in razmelalo ude in kosti križem po delavnici. Prizor je bil strašen in krvav, da se je navzočega delavstva polastila groza. Nepredvidnost podjelja je zahtevala eno žrtve. Ali je polrebno zahtevali tako starega človeka, ki sploh ne spada po človeških poslavah več v obrat, pri delu med transmisijami. Inšpekcija dela naj se prepriča, kje je krivda.

Hrastnik. — Nekaj o naših skraniranih socijalpatrijotih. — Ni jih nam treba natančno opisovati in razkrinkavati njihovih dela, ker pri nas, kdor le nekoliko zasleduje teh par zasleplencev g. Malovrhove unije, bo videl, kako se li siromaki trudijo na vse načine, da je sedaj v tem času, ko sta TPD in njena zavezница radikalna vlada pognali naše najboljše sodrugi iz te doline, zopet čas za to, da jih nekaj nalovimo na svojo stran, da ne bo g. Krušič, kadar pride kaj diskulirat, vedno tako žalosno gledal sem ter tja in larnal, kako jih je malo, pa še listi so večinoma ženske, katerih otrokom je Malevrh krslni ali pa birmanski bofer. Po izgnanju naših zaupnikov so se vrgli v vso vneto med delavstvo ter vodijo propagando in agitirajo s tem, da je str. org. ZRD itak že crknila in ne vem, kaj še vse, da s tem delavstvo preslepijo ter ga nalovijo na svoje limanice, na katere se noče nihče več ujeti.

Ali trudite se zaman, lo vam povem, ker hrastniško delavstvo vas predobro pozna, predobro ve za vaše grehe, ki ste jih v času slavke najbolj pokazali. Vedo tudi, kaj delajo vaši »sodrugi« v Nemčiji, Bolgariji, Italiji in drugod. Povsod, kjer se polaplja ladija buržuazije, so socijalpatrijotje prvi, ki ji hitijo na pomoč, da jo zopet postavijo na noge, da še naprej izkorišča do kosti izmogućano delavstvo. Poprej, ko so bili naši sodrugi zaupniki še doma, ni bilo človeka, ki bi rekel, da ima ZRD denar, ki je bil nabran za stavkujoče rudarje in ker se ne razdeli, da so ga sami vodilni člani ZRD vtaknili v svoj žep. Tisti ljudje, ki to trdijo, jim svelujem, da se res o tem natančno prepričajmo od strani lajništva ZRD, ki je vsak dan dopoldne in popoldne odprto. — Mesto da bi pomagali delati v tako kritičnem času našim zaupnikom v času stavke, da se z uspehom izvrši, so se pa ti ljudje kratkočasili z igranjem kart, na eni strani, na drugi strani so pa pridno agitirali za na šihf. Nadalje, medtem ko so naši zaupniki zvečer po gozdovih iskali prenočišča, preganjani od policije, kakor divja zver od lovec, kaj so delali ti ljudje, ki se danes tako hitijo čistit in mečeje vso krivdo enkrat na komuniste, drugič na ZRD, držali so križem roke ter pridno izdajali funkcionarje str. organizacije ZRD. In danes pa hočejo ti lopovi nekaj govoriti in zagovarjati svoje sramotno delovanje napram celokupnemu delavstvu. Torej vas še enkrat opozarjam, da se ne pustite polom teh par izdajalskih fakinov prodal ter dobro premislite, kaj je njih geslo! —

Zivela strok. organizacija ZRD!
Dol z izdajalci!
Dol s policijsko-socialisti!

Sestanek ljubljanskih zaupnikov N. D. S. J. je vsako sredo ob pol 8. uri zvečer v »Delavskem domu.«

Širite „Glas Svobode“!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.
Odgovorni urednik Anton Sušteršič.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.

Dopisi.

HRASTNIK. Mi gremo naprej! Tudi naša dolina je jela postajati mogočna v mladinskem pokretu. Naše proletarško izobraževalno društvo »Vesna« je naša vodnica v boju proti našim zatiralcem. V njej smo otvorili borbeno fronto, ki koraka neustrašeno naprej, kljub vsemu preganjanju, do končne zmage proletarijata nad kapitalizmom. — Veste kaj je v naši judeževi dolini »opef nešto novoga?« Tu so se namreč neki Hofbauerji in njihovi izvrševalni organi, razni »žandarpoliciaji« prav s hinavsko zahrbitimi napadi vrgli na naš pokret. »Tovariš« gospodin učitelj kar besni in se repenči, ker vsa njegova deca kaže fige njegovi »sokolski inteligenci« ki je menda računal, da tako hitro, ko se začne narodni dom zidati, da bi s tem privabil našo dečo v sokolski tabor. Nekaterim celo zabičuje in preli. No, »žandarci« so tudi na poslu; seveda niso še tako javno izvršujoči. Ti ljudje, kol se opaža, kar »tajno zasledujejo te mlade prolefarce«, češ, mogoče se nam posreči katerega odterati v Celje. Sploh, vsi so na delu, od najmogočnejšega žandarja do najbolj zagrizenega socijalpatrijota, da uduše našo »Vesno«. — Lovrencin.

Vrhnika. Na Vrhniku se je vršil dne 21. t. m. shod SLS, na katerem je poročal g. poslanec Kremžar. — Če bi na shodu bili navzoči samo interesenti SLS, kakor n. pr. vrhniški »gospode«, bivši vrhniški davčni upravitelji, gg. veleposestniki med njimi tudi nekateri gg. učni mojstri, katerim smo posvetili tudi v 35. številki »Strokovne Borbe« z dne 22. septembra 1923, kratek članek v zadevi obrtniškega naraščanja, ne melo bi tako znatnega pomena, da se s tem shodom pečamo, ker so pa bili navzoči 2/3 proletarcev (nemaničev) in tudi nekaj